

ШЫҢ

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвдиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 36 (9718) | 1975 чылдың февраль 12, среда | 1925 чылда үнсамааттынган | Өртөө 2 көп.

1975: беш чылдың доозукчу чылы

Кыйгырыгга хары кылдыр

СЭКП Төп Комитетиниң партияга, совет улуска Кыйгырыггы Тес-Хем районун ажилчы чогу сеткил ханышкыны биле деткен. Кыйгырыгы «Чодураа» колхозун «Хараал-Тей» сүт-баран фермазынга дөрт хойжу бригадаларга болгаш колхоз төвүгө таныштырган. Кыйгырыгга хамаарыштыр «Хараал-Тей» сүт-баран фермазын коллектив 1975 чылда күрүнеге 110 тонна сүт садар хүдээлгезинге 5 хураган немей садарын хүдээлген. Хойжулар Даниуров Емчур торутчу түс хойга онаштыр 120 хураган алыр хүдээлгезин 130, Серен Шинит 105 хураган алыр хүдээлгезин 110 хураган кылдыр алыр деп немесде хүдээлгезин алганар. Ол шык «Тес-Хем» совхозтун төвүгө, өргөн сүт-баран фер-

мазынга, хойжу бригадаларга, «Ав-Эрик» колхозда СЭКП Тын Кыйгырыгы-биле таныжылга хурадалары өрткен. Хойжу Александр Барма төрүүр 100 хойга онаштыр 105 хураган алыр хүдээлгезинге 5 хураган немей алдыр хүдээлген.

№ 1070 КМК-ның коллектив СЭКП Тын Кыйгырыгы-биле танышкан, аңаа хары кылдыр 1975 чылда алган социалист хүдээлгезин декабрь 25-те күүседир деп хүдээлгезин алган.

Орук-бүдүрүлге участогунун трактористи Байыр-оол Сары-оол бодунга бедиткен хүдээлгезин ап мурачкы тракторист Базыр Кимин чарышка кыйгырыш, чыл план декабрь 10-да доозарын хүдээлген.

В. ЧАМЗЫРАЙ.

Ыяш белеткели — шалыпчы фронт

Чербижилерниң ажал-ижи

Чербинни маш пунктта республиканың үлестүр тудуунга тудуг ыжы белеткеэри ийи кол чериң бээрси. Ол өрткен чылдың үшкү кварталыга чедир Уруг-Хем маш үлестүр ажал-ижи черинин хожуданга участогун дүртит турган. Удуртукчу кижиле бүдүрүлгени командири болур ужурат. Иңдыг турбузе, пункттунуң мөөн мурундагы начальниги ажал-ишти билдири башкарып шыдавааныннан оон сандаарын ол.

А июнь айда ук албан-дужаалта В. Тугинов тоумуйлаткан. Ияш ажал-агыи-биле шору таныш-даа болза, тургустунган берге байдалдан дары чайлары иңдыг беден эвес болган. Ияш айда бүдүрүлге продукция бүдүрүлгени ай планын 71 хуу, а оңу сайгарары 43 хуу күүсеткен. Вир эвес ажалдык темпни ол хевээр үлэмччалан болза даразында айларын болгаш нитти чыл планынын күүсеттин нитти кадыг-даа барымдалар чок турганын билдинген.

Мичалажок коммунист идегиди шынызып шыдаан. Ол бүдүрүлгенин ажал-ижи тургустунган чыдаан, муракчылар-биле тургустунган байдалды өрөшүн көрүп, Удуртулганын стилин чык-биле өскерткен база чамдык мурачкы арга-ооруктааларын шептерек көрүлде оон баштагы үр-түпүлүстү көстүп өгөлөөн. Ияш айда сайгарыла планын 101 хуу күүсеттинген.

Виктор Владимирович, кыска хууаада чедип алган чедикшиктериниң үндешини чүдөө? — деп оон айтырдымыс.

Хамыктын мурунда куш-ажылдык организацианын экижилип турган оон бедик бүдүрүлгүдүг чоруну чедип алдымыс. Биргээр чугаалаарга, коллектив кижигуну бүгүдөзи бодунда ажал-ишти туружун тыпкан, ажал шагы үер чорукер даян. 60 хүндө 16 лесовозтар тайгдан машты доктаамал үндүр сөөртүп турар. Бар турган техниканы чөп ажыгаары, оон септелгезин ой-шаанда чорудары, артык кезектер-биле четче хандыры база кичээлгезин төвүндө турар.

Эрткен чылдың бирги чартында 5—6 лесовозтар малдук-калдык шимчен чоруп турганын маңда чугаалаары артык эвес. Иңдыг болганда шат аюугар турга чогур ажалчынар чедипшес, ылангы ажал төлөвири куду турган.

Чаа удуртукчу ажалдап келген үзүлгени иңтиде чамгыр-ла чаа машина бүдүрүлгеге немешкен. А бөгү ажал-иште хараа тургустунган 20 ажал автомашиналарын дугуй кырынга түртүзүп алыр дөш түбүтүнү удуртулган хой күштү үндүргөн. Техника көвүдөн тудук ажалык фронттоу саз барып, куш-ажылдык бүдүрүлгүдү бепи турган.

Чербиден 60 км ырак чылдар Устү Кара-Сугун маш кезалде куш-ажылдык механик-жастааны черде эки дээрин анаа чораша бүзүрөөн бис. Мөөн уламандан эрткен 1974 чылда продукция бүдүрүлгени чыл планы 107,6 хуу, оңу сайгары 102,8 хуу күүсет-

Бүгү-эвиладии социалист чарыгына улуг чедикшиктер болган дөш база куш-ажылдык бүдүрүлгүдүн беддеринге, кэдрэ ажал-агыи культуларынның дугудун болган нитиниң малын продукттууун улгаттыраларына, 1974 чылда улус ажал-агыи планнарын-аа чөр. мал ажалынның продуктуларын бүдүрерин болгаш күрүнеге садарын көүдөлдүрүп ажал-агыи социалист хүдээлгезин күүсөдиринге куш-ажылчы орес-мадырыг чөрү дөш ССРЭ-нин Дээди Сөвединиң Президиуму дыка хой колхозчуларын, совхозтар ажилчыларын, кэдрэ ажал-агыиниң механизаторларын, специалистерин, белеткел, транспорт, суг ажал-агы-

иылын организациаларын «Сельхотехника», ажал-агыилар аразынын бүдүрүлге черлерин ажалдыкчыларын, ол шык партия совет, профсоюз болгаш комсомол организациаларынның ажалдыкчыларын ССРЭ-нин өрденери болгаш медальдары-биле шаанна.

Кэдрэ ажал-агыи бүдүрүлгезиниң онза шыгыраан мурачыларына ССРЭ-нин Дээди Сөвединиң Президиуму 1975 чылдың февраль 10-да үнген Чарлыны Бугаар Социалист Куш-ажылдык Мадыры атты тывыстышкан, оларын Ленин ордени-биле база «Бадмыр болгаш маска» адын медаль-биле шаанна.

РСФСР-НИҢ МИНИСТРЛЕР

РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң хуралы февраль 10-да болган. 1974 чылда РСФСР-ниң улус ажал-агыин хөгжүдеринин Күрүне планынын күүсөдөзүнүн түңнелдерин аңаа чугаалажып көргөн.

ЧӨВҮЛЕЛИНИҢ ХУРАЛЫ

СЭКП ТК-нын Политбюро кезигүүнүгө «канди-дат, РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы М. С. Соломенцев хуралга чүве чугаалаан.

1941—1945 ЧЫЛДАРДА АДА-ЧУРТТУН УЛУГ ДАЙЫНЫНГА СОВЕТ УЛУСТУН ТИИЛЕГЕЗИНИҢ 30 ЧЫЛЫНЫН ДУГАЙЫНДА СЭКП ТК-НЫН ДОКТААЛЫН БИСТИН РЕСПУБЛИКАНЫН АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫ УЛУГ СОНУРГАЛ-БИЛЕ УТКААН.

БЫЖЫГ ТАЙБЫН ХЕРЕК

Коммунистын материал-техник базанын тудуу күжүнү турар совет улуска ыжы тайбик херек. Тайбик турга, амырлар чекетелер, ажал-тодөр аас-кежинти бөдүр.

Дайынын айыл-халавын совет улус коңгуч эки билер. Бодун Ада-чурттуң Улуг дайынын киркиччи мен Совет дайыпчылар, бодунуң орес-мадырыг өөрүм-биле калды, араатажы немец-фашистер удур димиз-биле тудуучу тудуусу. Төрөн чурт-тувустун хосталгазы, оон бөгүнүгү хөгжүдөзүн дөш амыр-чымысты харамнамай тудучу турган, дайынын чыл-ча шапкан бис. Бистик шыны херезине тилдөөн.

Мен СЭКП ТК-нын «1941—1945 чылдарда Ада-чурттуң Улуг дайынына совет улустун тилдөгезин 30 чылына дугайында» доктаалын солдун улуг сонургал-биле сепкил-сакчыым халып номчу-дум. Ону чүрөөмин ханымын-дүң дедик турар мен.

Ада-чурттуң Улуг дайынын киркиччилери-биле учуражылгаларга кырып, партиянын бө чутуга документи-ни чоңа билдинир кылдыр таныштыраларыга идеялык киржир мен.

Н. МАНАРЕНКО,
Совет Эвилелиниң Мадыры.

И И И Д А К П Ы Р КҮЖЕНИШКИН-БИЛЕ

30 чылдар мурунда бөлүшкүндүн, дайын чыла-дынын аар-берге, ажал-чөвү-ланың чурталгазын сактып кээрге, кижиге ам-да мугал-санчыг. Ол үеин совет улус чурттап өрткен болган дайы-нын тилдөөн. Мен ол чыл-дарга түс черини агаарга удур карагаларын шериңгеринге өмчүлөп, хайтаргачы-бакша-рыктылап, Москва чоогунда төрөн Коорайым — Ковровтү бөлбазалыктын камгалып, балыктаган, бузунуларга багытарган кижилерин тыныш карагажым, дайынын чылча шапканын бодунун үлүмүн бичиң-даа болза кирген мен.

Адарык тилдөгезин 30 чыл өө чокушулал өрөр. Ол ыска хуусаанын иштеде бисте амырлар кайы хире магалыг аларгагы көөрге, уугу тилдөгезин ужур-дузы-ны билдине бээр. Мен бодум башкы институттун доксам, 1952 чылдан бээр Тывага башкалал келдим.

СЭКП ТК-нын «1941—1945 чылдарда Ада-чурттуң Улуг дайынына совет улустун тилдөгезин 30 чылына дугайында» доктаалын улуг өөрүкчү, сеткил ханышкыны-биле номчуп таныштыр. Доктаала «1975 чылдың майын 9-тун хуу Совет Эвилелинин ажалчы чоннарыны бүтү улусу ба-йырлары кылдыр демделетти-нер» деп сөздөр ол байрлар-да куш-ажылчы чедикшик-терин уткуур, улам орукту-лук ажалдыгыче кийгырып турар. А бистерге, фронттук херезинерге ол ийи дагыр байрлар. 1975 чыл бугу-де-гейин херезинер чыл кылдыр чарлаттылган фрон-тта мадырыг өлгөн өштери-вис дөш ийи дагыр күжө-шикшикниң ажалдырын биске даандырып турар.

Н. КУБАНОВА,
Мышкык № 8 шкөөлүниң башкыны, Ада-чурттуң Улуг дайынын киркиччи.

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелинде

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң хуралына РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Тывага хой ажалын улам ийи хөгжүдөр дугайында 1973 чылдың май 29-та үндүргөн доктаалынын күүсөдөзүнүн дугайын чугаалашкан.

Бо айтырып талазы-биле республиканың көддө ажал-агыи министрлинин ораалкчысы В. Д. Кургутов, совхозтарын бүдүрүлге катты-жышкынынын начальниги И. Г. Лавриченко алеткелдер кылган.

1973 чылдың декабрьда республиканың ажал-агыиларында дүк бүдүрери 1974 чылда 83 хуу өскөн. Хой, өш-күнүч баш саны 6,3 хуу өздү-лөң болган. Маалым чаш те-лүү менди алыры өскөн. Эске-даа чамдык чедикшиктер бар.

Тоску беш чылдың дөрт чыл-дарында Тес-Хемниң ажал-агыилары — 77, Эрзиниң — 81, Бай-Тайганын — 42, Мөңгүн-Тайганын — 21, Өвүрүнүчү — 71 тонна дүкту күрүнеге чедир ду-жавааннар. 1974 чылда хой өшкүңүч баш саны өстүрерини планын республика күтлө 91,3 хуу күүсеткен. Хой мал-дың улуг комплекстерин, фер-маларын тудуу, хой ажалын сайбарыларын аргалары бар турдала, ажал-агыилар хойчу-чыват, бичи кыздарда ажаан турар. Ажал-агыилар-нын хой кезин хожукта хойдан ортумак дөш алырны каш чылдар дургунда кудулаанын келген. Оон уруунда эвези хевээлдиң эвези бүдүрүп тур-рар. Өвүрүнүчү, Бай-Тайганын, Эрзиниң, Улуг-Хемниң ажал-агыилары чыгы хой малдын семиртилгезин багыт организас-таан.

«Х Улуг Хурал» колхозтун күрүнеге дужаага хойларынның 63 хуу ортумак-тын куду денгилдеп арган

100 хойга онаштыр 88 хураган камгалал, хой бүрүзүн-ден 2,6 күк кыргын алдыр, 130 тонна ситен, 26 тонна буу-бүрүнүчү мал чеминге белеткен алырны бригаданың хойжулары хүдөөлгөн. Мурачкы хойжулар Манай-оол Дамдын, Дукар-оол Маскыр-оол олар төрүүр чүс хойга онаштыр 100-тен өрү хураган камгалал алыр болгаш хой бүрүздүн 2,8 күк дүк кыргымын хүдөөлгөн алганар.

Бо хүндө бригаданың тус-тус колданырында хой өөл-дешкыниң агаалган. Төрөн 890 хойнуу хураганнары менди өзүп дөргүтүп турар.

С. ОЧУР-ООЛ.

Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлелинде

Болган. Бар хойнуң ортумак дөш чүлө 35 күк, текис. Шах илдиң байдал Чөвн-Хем-Хиңгис колхозтарында, совхоз-тарында бар.

Көддө ажал-агыи министр-ствоу, Совхозтарын бүдүрү-ге каттыжышкыны, Күрүне-нин, хуусаадагы катты-жышкыны хойнуң уксалды экижи дөш ам-даа коңшак ор-ганизастап турар. Улгерин каяалар, улуг комплекстер тудары хожудан турар. Мал оларын сугтарары, культурут олар тургузары, мал чем-нерин элбедир тарыры, бүдү-рери болгаш депшигелер те-хнологияны ажыгаары хожу-дангай.

Чугаалашкан айтырыга ха-маарыштыр дөгөргөңей док-таалды хүдөөн алган. Бнда хой-ажалын хөгжүдеринде чет-пестерин бө чылдың мартка че-дир чайдялар соругла-биле ажал-агыи бүрүзү ап чору-дар немесде хемчеглериниң планынын тургузарын, хой ажалында ажал-агыи эвес чорукту дары чайдяларын айткан. Мал чемнериниң бү-дүрүлге болгаш чемгерилге баазаларын бижыларын, ук-сазымдагы ажалын, мурачкы-ны технологияны шептереди-нин, зооветеринария алдыны-ның ажалын аа бедек дең-геле тургузарын, хой ажал-дык аныктарын чорууларын-ның чугаалашан демсегел чу-гулар. Бо хуралга амырлар хандырылган, кадык камгалал министрстволарынын, респу-бликанын эске-даа удуртур ор-ганизациаларынын харымса-галы ажалдыкчылары олу-рушкан. Маалымнын кулдур-га, амырлар хандырылганын экижидери Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлели оларга зааскан.

сүт-агыи, телетайп ментазындан

- БУДАПЕШ**

ВУР-луц үлестүр чедикшик-кинин хөгжүп турар. Эрткен чылың хөмүр-дөш тышкы өскөн, бойдуз газын тышкы баша көвүдүн. Бо чылың ар-үлестүргө продукция бүдүр-ериниң хемчөөн 8 хуу көвү-дээр, ышарга ол өздүдөш ба-дыр бүрүн-биле күш-ажыл-дың бүдүрүлгүдү беддериниң күүсөдөзи чедип алыр. 1975 чылдың дургунда ар-үлестүрүң алды улуг объекти-лерин, оң итинде «Братст-во» дээр совет-вентр газ дам-чыкчылдын бирге элчээз база «Рехель» дээр боксит шахтазын ажыгалта кинер.
- БЕРЛИН**

ГДР-нин удуртукчулары-биле савал-онал солушкунуна-рынның үнүнде делегезиниң ам-га байдалын эвези каш чү-гүл айтырылганын чугаала-жып көргөн бис, бистик чугаа-
- ПАЗИЖ**

Чедип сөкүлдө бүрүздө-ле Францияның бүдүрүлгезинге озал-онд болуп турар. Биз-гың улуг, металлургия, да-г болгаш аялга үлестүрүңүң ажалчы чоннары оортан онза
- КАИР**

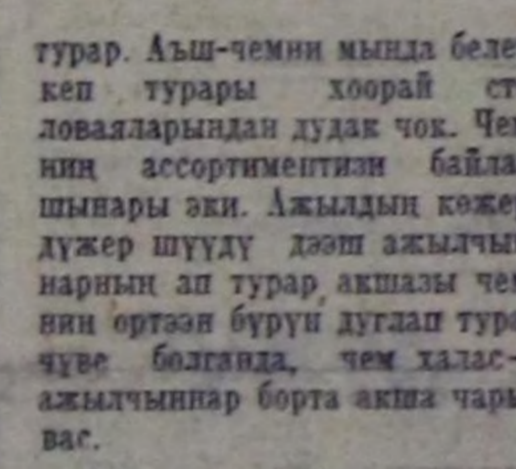
Египеттиң кадык камгалал министрстволуңуң томуйла-рын Бугаар чурттуң көддө
- РАНГУН**

Күрүңгүн тараачылардын рис сазын алыры Бармада че-

районнарыңа чоруп турар эки-чилерин саны чыл бөрүдө өзүп турар. 1974 чылда ЕАР-нын ичим-бөрү жокчуларынга 3170 тералетер болгаш кээр экичлер ажаллап турган, ил-чаларга 1973 чылда олар күтлө 1567 кижиле турган. Эрткен чы-лын бир-ле дугаар көддө эки-челерге 325 дөш эмчилерин чоруткулаан.

ДЕЛИ

Стол тенниниң Калькутта-га болур 33-күк делегей чөм-пюлден эрттирер талазы-би-ле организациеттиң конитеттиң ол маргыдагы Муруну-Афри-ка Республиканы болгаш Израильдин командаларын кириштирбес дээриниң дугайында шиптирени даштык чурттарын спорт делегация-ларынын хой нуруу дөшкун турар. Стол тенниниң делегей федерациянын хура-лынын дугайында ПТИ агенткас Калькуттадан ол дугайын айт-кан.

Тайгага ханыпал барган ту-дум улам экижи оор алаама орук-биле туступ орага анаа бир таала. 60 км-ниң бу-гу дургунда херек-херек чер-лерге чогуур сагындарыг дем-ктерин кадан. Орук асылды хыялда постуун тургуска. Чангыс-даа чыгуу тышкы ман-гы болуп демделет чөккө эрте-се.

Устү Кара-Сугта кидин дүш турда кеддис. Мында үеин ажыг кижик доктаамал ажал-дал, чурттап турар болду. Узун баркытын бир ужунда ийи ка-тай салган ордунар. Ойнаар херекселдер мында четчир сап-пын-биле бар, соуун, сеткүү ху-нун чыгымы көр, лекция, беседалар чоруп келген. Ба-жыкчалар бир ужунда столовал

турар. Ажал-ижи мында белет-кел турары хоорай сто-ловаларындан дүк чок. Чөм-чик асорментинин байлап, шымыры эки. Ажалдын көкөр-дүжүр шүүдү дөш ажалчына-рын ап турар ажалын чөм-нин ортаң бүрүн дугалап турар чүве болганда, чөм халас — ажалчынар борга акна чары-вас.

Чөм соонда ийи автобустар бригадалары ажалчыны ту-рустарына чедирин каар чо-ран. «Дружба» хире-биле ужурап ышты акталарын ба-за чүдүрерин тускы трактор-лар куужу-биле чорудуп турар. Улай-улай ушван машты сөөрткен тракторларын, яш чүдүрери-биле шушкан маши-наларын көөрге анаа бир тул-чүшкун шөгүлө. Тайбың-иштиң бө фронттугун базым бүдүрүлдө бургуларал бар чоруп ажал-иши бригадаларын иштинден Александр Герасимовтун баптааны брига-да өскөдери күш-ажылчы көрүтүлгө-биле мурап ту-рар. Бригада өрткен айда 1 муң 168 кубометр маш белет-кээр планын ооналдаан 1 муң 620 кубометр кылдыр күүсеткен.

С. МОНГАЛ.

ЧУРУКТАРДА: хун норма-зын доктаамал 119—130 хуу күүсөдип илген мурачкы ыш кезиччи В. Разьярен-кы; база чалгегил автомашинанын чүдүртүүнү турары.

А. СОДУНАМНЫҢ фотолары.

ДУУН КЫЗЫЛГА

Былдың культура ажалдыкчыларын хуралы болган Адаа СЭКП ТК-ның «Белоруссияның партия организацианын-да идеология кадрларын шипир болгаш кижилер талазы-биле ажалдык дугайында» доктаалын дүштүр культура ал-бан черлериниң сорулгаарынның дугайында айтырымын чу-гаалашкан. Ышылдың культура албан черлеринин ажал-чынын, ону ул доктаалагы үндешлөн сайыраңгайжыкдарын дугайында алеткелди хооркуусомуну культура кылдызын эр-гелгезин З. Х. Хайманов кылган.

Хуралга хоорайын Н. К. Крүсская аттыг библиотеказы-нын эргелектин М. Холодкова, «Энергетик» культура ба-жыкчынның директору А. Ерлина, комсомол хооркомунун се-кретары Б. Байыр-оол, Суппак кады Совет күүсөдөзүнүн дар-галы Б. Ондар болгаш өске-даа өштер культура албан чер-лериниң чөп ортулаңга кижизидилге ажалын экижи, тоску беш чылдың ооналдаарын додур болгаш ажал күүсөдөзүңге ажал-ишичтерин мобилизаатар талазы-биле савал-онангы солукшан.

КАНБЕРРА
Муруну Австралиянык муруну эриктелде Келгуру орту-дукка үш хун улэмчалан кел-ген ховулар ортунуң түп-венди 10 муң баш мал өл-гөн. Ол өрт 300 дөрбелчин километр олар-беттирин чок кылган.

НЬЮ-ЙОРК
Өрткен чыл болза америк монополияларның дегрээр тү-ве чок уту-биле баянынын чылы болган, «Ферст» ишпа-Сити банкының экономика-нын савалын Бугаар алырга, 1974 чылдың баштагы 9 ай ларының дургунда сулу-г бизнестең арыг ордугазы 1973 чылдың ол-ла үези-биле дегрээр, ортуула-биле 25 хуу көвүдөзүн.

Каң шуткуур корпорациялар-нын ордугазы ол-ла өш шипи-ле 88 хуу, аш-чөм корпора-цияларынын — 30 хуу көвү-дөзүн.

(СЭТА).

НОМЧУКЧУЛАРНЫҢ КҮЗЕЛИ

Чоокта чаа Барым-Демчик районда «Барлык» совхозтун төүнтө «Шын» солунун номчукчуларынын конференциясы болуп өткөн.

Вестин республиканын култура туртутушунда, ажал чынып коммунизмдин идеяларында кичиктер чаагы херекке «Шын» солун уулг ролдулг болган дээринге маргалдаа турба.

Номчукчулар анаа влеткедде улуг соунургалдыг динип, солунун баштайк номериндигенден боор бо чылдыг август 31-де 50 чылдыг юбилей болурун республиканын амьдралында улуг болушкун дээрин үпөлөп демделген.

Барлык ортак школамыда тыма дий башкыны, улус өөрчүлгөн тергилни В. С. Шурук өс алгаш мында дөө: «Шын» мээр мыак солунун, бижик билир аларга-ла ону номчуп өгөлөн мен.

Солунун парлап турар материалдарында болган мөөн сөггаар кичөөлөг салгы дер чамдык айтырларга доктап, конференцияга агроном С. Соржу, көдө Совет күсөомунг сөктери В. Саргансар, школа директору К. Байбу болган өскө-ле редакция ажалдакчыларыга чогаалкчы чединишкисерин күзеп, санаа-шооар берген.

О. МОНГУШ.

БИСТИҢ АЖЫЛЧЫН СОЛУНУ ВУС

Чус-чус чылдарда чырып, ажалдаар болган солуннарнын, журналдарнын назымы узун. Оларнын чылдан чылга хар негиз, арга-дуружугазы утагалды, алдыр бешип турарында номчукчулар сеткал-сагымыстын даанызыдан өөрчү, оларнын чаа номер буртуун четтикпейи маан, оюн өөренип, арын саамында хейни билип ап ажалдап, чуртпап турар бис.

«Шын» солун бо чылдык боштайгы номери узун, туртутушунин 50 чылдыг юбилейин демделгөөр-дир. Бо аразында ол ажалк ажитын үпөлөн бурдуген. Оон бетин чижээ ко-бальтылг Хов-Аксимдан-на көрөлэй.

Арат Хойтпак-оолдун өрүк айтып берип чөразы геологтар Кара-Хаянын турттарындын кобальт рудазы тышкап деп, Тыванын булуварында өд-не баштай «Шын» мөөдөлөн болгой. Ону номчуп, билген арат буртуу бөдү-нүз девискөөрлө хая-дарты: бо база мындыг үпөлөг өртине өвс чусу бө?—дөөниг бодал, сезилгич көр аларган. Ол чорук Тыванын бойдус байлаан шикчилеп, сурагалган геологтарга ачы-дузаны чедирген. Мөңгү-Тайга турттуг малынын тышкап минералды улугун холун дамчып чөразы, республика төвү Кызыл хоорайга четкен. Үпөлөндө иракты Мөңгү-Тайгада кобальтын руда бары илерөөн... Мындыг аязылг өскө-даа солун чижектер бар.

«Тыва кобальт» комбинаттын капитал туудуларынын ту-дуг баазаны туудуп өгөлөни республиканын чөр буртуунге дьргын диннамы берген. Чаа төргө туудузулар, ажалчынар кооп, хайнышыкынын улуг ишке кириккенер. Демир-орук шугумундан талыгыр ирак, Тангы-Уулааны адоонге аар улутурун таваны салыр, нарын туудулары бойдустан ка-дыг-бергелеринге адаанаштыр чорудар ажалчынарнын аразы-га «Шынын» эдечетиг дугаарлары доктаамал чедип, чонун сөрүк кирип турган.

СЭКП-нин XXIV съездининин төөгүлүг шиттирлеринде «Тыва кобальт» комбинатты ажаллап кирир деп айтыныкыны амьдралда куусеттинген, съездинин айтканы-биле чугуда металды—кобальт концентралды чуртка берип турар. Кобальтын комбинат, оон кижилери съездинде съезди-ге бузурелдиг хере басып оларулар.

Бистин сурунун чоуну «Шыны» ажалчы солунувус деп сөггаарал-биле чугаалажырлар. Напюнал чондан ажалчып агынны туртутушун тытырында солунун ролу додарай болган. Бистин суурда солунун хой-хей ажалчын корреспон-дентилери ажалдап, чуртпап, оон арынарныга чугуда айты-рыгын көдүрүп, парлаганын херөөне иденпейлг кирип турары өөрчүчүт.

«Шын» өскө чоун мыак, шык төргө үнүш мыак» деп тыма өлетер сөсте ышкак, бистин сурунун ажалчынар боттары-нын солунун чагыдып, номчуп турулар. Персоналды пенисөө-нер И. Бадын-оол «Шынын» 50 чыл чыгам номчуп келген. Ленин орденин эдилекти ажалчы С. Түмөн-Хөө өөлдү 40 чылдарда «Шынын» доктаамал чагыдып, номчуп, чамдыкта бөдү-даа чүүлдерин бижип келген.

Н. ОЮН.

Айтырыңар— харыылар берээл

Колхозтар социалистик көдө ажал-агынын дөөдө девиси—совхозтарга шлчын турар үе-де, колхозчулун күш-ажыл стажын шын, дүрүм баугаар санаары, анаа чаа документи-нин тыпырып харысаалгыт ажал.

КАДЫ АЖЫДАЖЫЛГА ДЭЭШ

РИМ. СЭТА-нын корреспондентки В. Малшнев дамчты-кан: Италиянын садыг-уастрв-бу-рөөлениери Совет Эвилели-биле экономика болган садыг хар-мызаларын улум калбарын болурун чүүлдүгүзүр турар.

ЧИЛИНИҢ УЛУЗУН ДЕТКИИР

РИВЕР-ФОРЕСТ. (Иажиоис штат). СЭТА-нын тускай корр. Ю. Ромашовтун дамчтыканы: Анаа Чили-биле эи-сеткал каттыштырма-газын илердинеи ийги национал кон-ференциясы бооп өткөн.

«Чили» дегерсин, хунта—сөөнөл-дөөн, бир деминг үнөр чыгалымы турган. Оон соонда чили улустун улуг өгү, ү-мүнчүлөрүн өлүргөн президент Сальва-дор Альендеге турсакал кылдыр, оон са-ктып минута дургузунда мыт чок турган-нар.

Профэвилелдер каттыжышыкынынын негелдези

ДАМАСК. (СЭТА) Улетуру-нүз химия, нефть болган ир-ределески алдырларын ажал-чыныларнын профес-сийалык делегей катты-жышкынынын административ-тигит комитетинин сөссөзү-Дамаскка болган. Сөсси-а жымдыг дооскан. Анаа үндүр-ген доктаады Израильдин эжелзини девискөөрлө ара-б чонга удур дерзин үүлдөгү-

ПНОМПЕНЬЧЕ ОРУКТАРДА

Пномпеня дойдандыр, кам-гала шугуму дургаар шын-гы туудушукчулар бооп тур-гар. Информатия агентиле-ринин диндагы баугаар-ламыра, пномпеня команды-лапта дьргө күш, техника бол-сазып аш-чөм дажк чедипше-тээ. Ол чөриң хайгаарачы-ларнын бодал турары-бисе-

СОҢГУ ИРЛАНДИЯ. «Хөйлу дүрүмү болгаш көрүм-чүрүмү» тудары деп чыл-дак-биле Соңгу Ирландиянын хоорайларын-да шериглер доктаамал таңныылдан чөрүп турар.

зы-биле дем каттыштырып ажалдарын улум калбарын болуп чагай аргалар бар деп, СЭТА-нын корреспонденти-биле чугаалашкан ол демде-гезин. Совет Эвилели-биле эконо-мика харызааларын калбары турарыга сеткал ханганын күрүнени ЭГАМ каттыжыш-кынын президентки М. Эй-нуади илергелээ. Экономика харызааларын хөгжүдүргү аи-гу-агы социал тургузугу ру-мелерин аразыга хам ажалдажыгы бижылап, бижичкинин калбарына чедир турар деп, М. Эйнуади демделгезин.

«Чили» дегерсин, хунта—сөөнөл-дөөн, бир деминг үнөр чыгалымы турган. Оон соонда чили улустун улуг өгү, ү-мүнчүлөрүн өлүргөн президент Сальва-дор Альендеге турсакал кылдыр, оон са-ктып минута дургузунда мыт чок турган-нар.

«Чили» дегерсин, хунта—сөөнөл-дөөн, бир деминг үнөр чыгалымы турган. Оон соонда чили улустун улуг өгү, ү-мүнчүлөрүн өлүргөн президент Сальва-дор Альендеге турсакал кылдыр, оон са-ктып минута дургузунда мыт чок турган-нар.

«Чили» дегерсин, хунта—сөөнөл-дөөн, бир деминг үнөр чыгалымы турган. Оон соонда чили улустун улуг өгү, ү-мүнчүлөрүн өлүргөн президент Сальва-дор Альендеге турсакал кылдыр, оон са-ктып минута дургузунда мыт чок турган-нар.

«Чили» дегерсин, хунта—сөөнөл-дөөн, бир деминг үнөр чыгалымы турган. Оон соонда чили улустун улуг өгү, ү-мүнчүлөрүн өлүргөн президент Сальва-дор Альендеге турсакал кылдыр, оон са-ктып минута дургузунда мыт чок турган-нар.

«Чили» дегерсин, хунта—сөөнөл-дөөн, бир деминг үнөр чыгалымы турган. Оон соонда чили улустун улуг өгү, ү-мүнчүлөрүн өлүргөн президент Сальва-дор Альендеге турсакал кылдыр, оон са-ктып минута дургузунда мыт чок турган-нар.

Кыдытта сайгарылгалар

Кыдыт армиянын чидгиен штатывин дарагында болган кол политиктиг эргелелин дарагыга чаа кижилер току-лаан деп, кыдыт эрге-чагырга-рны төлөлекчиин чокта чаа журналына бадыткаан.

«Шынын» номчукчулары анзы-бүрү амьдыралчы айтырлары солун дамчыштыр харылап бээрин дилеп, элзон хей чагааларны чөрүдүр турар. Анаа үме-килдээ «Айтырыңар—харылап берээл» деп чаа рубриканы бо чылын ажыткан.

Тыва АССР-ниң Социал хандырылга министрствө-нүң юрист-консултантыгы А. Б. ДАВААНЫҢ тайыл-бырын мында парладывыс.

Тывага калбак коллективиза-ция 1948 чылдан сөггаар бол-ган. Тывага 1939 чылда турган чамдык МЧАЭ-тер колхозче шилчөөн, а оон соонда совхоз болган. Бо таварыкта, ми-чаардыг МЧАЭ кегичүгү тур-ган колхозчулар кижилер сөгү ажалчыны апарганда, оларын ажал стажын 1939 чылдан өгөлөн санаар.

РСФСР-нин социал ханды-рылга органынын практик-тиздигин алган көргө, колхоз-чулун өскө колхозтарга үк-төд чокка ажалдан чөраанын баш стажка кирип санап турар. Колхозчулун Совет Армия-нын Шери-Далай Флөдунг шөригнин ижинки болган ки-зыгаар шөригнин албанын өрт-тирн турган үеин ажал ста-жыга санаар. Ол мыккан со-ңу-даа болду.

БАЙДАА ЧОГУМЧААН

ЛИМА. (СЭТА). Перуга реакцианын болган контррево-люциг иделеттерин чазакка удуу хөдөлгөн үүлдөгилери бууран дүшкөн. Перуун эрге-чагырганын шиттирлэг кө-чөглер алганын түпселинде найсылаага чорум-чүрүм үрээр чоруктарын бурту узуткан, байлаа чогуумчаан.

«Шынын» номчукчулары анзы-бүрү амьдыралчы айтырлары солун дамчыштыр харылап бээрин дилеп, элзон хей чагааларны чөрүдүр турар. Анаа үме-килдээ «Айтырыңар—харылап берээл» деп чаа рубриканы бо чылын ажыткан.

ПАКИСТАНДА БАЙДАА

ИСЛАМАБАД. (СЭТА). Па-кистандагы чазак уурданычы Национал улусчу партиянын хо-рудаан болган оон бүтү өн-чүзүн хамырып алдырлар. Ол партиянын хорудааныга чылдак болган чүве бооза Па-кистандагы башкычы улусчу партиянын көкү ажалдакчызы, Соңгу-барым кызыгаар мөжүгүн ишкөк херектер ми-нистри Х. М. Шерпаогу өдүргө-н болган.

«Шынын» номчукчулары анзы-бүрү амьдыралчы айтырлары солун дамчыштыр харылап бээрин дилеп, элзон хей чагааларны чөрүдүр турар. Анаа үме-килдээ «Айтырыңар—харылап берээл» деп чаа рубриканы бо чылын ажыткан.

Кызыгарга аткылажышыкын

БАГДАД. (СЭТА). Ында ирак чөкөстөг күнтеринин төп штатывин начальнигинин де-делелин парлаан. Февраль 8-дин өртенинде Ирактын шериг-лери Васит мөжүгүн Баара районунда ирак кызыгарын үрөп кирген, ирак шериглер ту-руштары үгер-боо болган ми-нометтар-биле боолап турган-нар. Боолаанын түпселинде бир ирак кызыгары өлгөн, элзон кам кижжы балыганган. Ирактын шериглери харып кемчелерин алган.

«Шынын» номчукчулары анзы-бүрү амьдыралчы айтырлары солун дамчыштыр харылап бээрин дилеп, элзон хей чагааларны чөрүдүр турар. Анаа үме-килдээ «Айтырыңар—харылап берээл» деп чаа рубриканы бо чылын ажыткан.

ТЕГЕРАН. (СЭТА). Чазак-тың ПАРС агентилелин дид-рине бо хүннерде күштөлдери-турар. Ындыг турбужа өрткө үеде армия биле өзү-армын ку-рушлары харылажарынын аралашадырлар.

«Шынын» номчукчулары анзы-бүрү амьдыралчы айтырлары солун дамчыштыр харылап бээрин дилеп, элзон хей чагааларны чөрүдүр турар. Анаа үме-килдээ «Айтырыңар—харылап берээл» деп чаа рубриканы бо чылын ажыткан.

Кыдытта сайгарылгалар

Кыдыт армиянын чидгиен штатывин дарагында болган кол политиктиг эргелелин дарагыга чаа кижилер току-лаан деп, кыдыт эрге-чагырга-рны төлөлекчиин чокта чаа журналына бадыткаан.

«Шынын» номчукчулары анзы-бүрү амьдыралчы айтырлары солун дамчыштыр харылап бээрин дилеп, элзон хей чагааларны чөрүдүр турар. Анаа үме-килдээ «Айтырыңар—харылап берээл» деп чаа рубриканы бо чылын ажыткан.

Тыва АССР-ниң Социал хандырылга министрствө-нүң юрист-консултантыгы А. Б. ДАВААНЫҢ тайыл-бырын мында парладывыс.

Тывага калбак коллективиза-ция 1948 чылдан сөггаар бол-ган. Тывага 1939 чылда турган чамдык МЧАЭ-тер колхозче шилчөөн, а оон соонда совхоз болган. Бо таварыкта, ми-чаардыг МЧАЭ кегичүгү тур-ган колхозчулар кижилер сөгү ажалчыны апарганда, оларын ажал стажын 1939 чылдан өгөлөн санаар.

РСФСР-нин социал ханды-рылга органынын практик-тиздигин алган көргө, колхоз-чулун өскө колхозтарга үк-төд чокка ажалдан чөраанын баш стажка кирип санап турар. Колхозчулун Совет Армия-нын Шери-Далай Флөдунг шөригнин ижинки болган ки-зыгаар шөригнин албанын өрт-тирн турган үеин ажал ста-жыга санаар. Ол мыккан со-ңу-даа болду.

40 ООРТУ ЭКИЖЭЭН

АДЛИС-АБЕБА. (СЭТА). Эфиопиянын ЭНА дээр инфор-мация агентилелин дамы-каны буугаар аларга. Ортияр дээр мөжүгүн административ-тиг төвү Асмерда байлаа чоор-ту чогуумчаан турар. Күрүчениг бүтү албан чөрилер, хоорай транспорту, магистраль ажал-дай берген. Аш-чөм продукту-лар болган эргежок чугуда өскө-даа барааныр хоорайже үзүк чок кирип турар. Эфи-опиянын шериг административ-тигинин шөити ханганын удуу-лакчыларынн өөлдү хунер-де Асмерга кылган үүлдөгиле-ринин соонда хоорайнын күт-хандырылганын каттап кылган болган ол ам ажалдай бер-ген. Чаа төсөп каалак элек-тростанцила септеге ажалан чөрүп турар. Хоорай электро-энергияны удаас алыр.

«Шынын» номчукчулары анзы-бүрү амьдыралчы айтырлары солун дамчыштыр харылап бээрин дилеп, элзон хей чагааларны чөрүдүр турар. Анаа үме-килдээ «Айтырыңар—харылап берээл» деп чаа рубриканы бо чылын ажыткан.

ПАКИСТАНДА БАЙДАА

ИСЛАМАБАД. (СЭТА). Па-кистандагы чазак уурданычы Национал улусчу партиянын хо-рудаан болган оон бүтү өн-чүзүн хамырып алдырлар. Ол партиянын хорудааныга чылдак болган чүве бооза Па-кистандагы башкычы улусчу партиянын көкү ажалдакчызы, Соңгу-барым кызыгаар мөжүгүн ишкөк херектер ми-нистри Х. М. Шерпаогу өдүргө-н болган.

«Шынын» номчукчулары анзы-бүрү амьдыралчы айтырлары солун дамчыштыр харылап бээрин дилеп, элзон хей чагааларны чөрүдүр турар. Анаа үме-килдээ «Айтырыңар—харылап берээл» деп чаа рубриканы бо чылын ажыткан.

Кызыгарга аткылажышыкын

БАГДАД. (СЭТА). Ында ирак чөкөстөг күнтеринин төп штатывин начальнигинин де-делелин парлаан. Февраль 8-дин өртенинде Ирактын шериг-лери Васит мөжүгүн Баара районунда ирак кызыгарын үрөп кирген, ирак шериглер ту-руштары үгер-боо болган ми-нометтар-биле боолап турган-нар. Боолаанын түпселинде бир ирак кызыгары өлгөн, элзон кам кижжы балыганган. Ирактын шериглери харып кемчелерин алган.

«Шынын» номчукчулары анзы-бүрү амьдыралчы айтырлары солун дамчыштыр харылап бээрин дилеп, элзон хей чагааларны чөрүдүр турар. Анаа үме-килдээ «Айтырыңар—харылап берээл» деп чаа рубриканы бо чылын ажыткан.

ТЕГЕРАН. (СЭТА). Чазак-тың ПАРС агентилелин дид-рине бо хүннерде күштөлдери-турар. Ындыг турбужа өрткө үеде армия биле өзү-армын ку-рушлары харылажарынын аралашадырлар.

«Шынын» номчукчулары анзы-бүрү амьдыралчы айтырлары солун дамчыштыр харылап бээрин дилеп, элзон хей чагааларны чөрүдүр турар. Анаа үме-килдээ «Айтырыңар—харылап берээл» деп чаа рубриканы бо чылын ажыткан.

Кыдытта сайгарылгалар

Кыдыт армиянын чидгиен штатывин дарагында болган кол политиктиг эргелелин дарагыга чаа кижилер току-лаан деп, кыдыт эрге-чагырга-рны төлөлекчиин чокта чаа журналына бадыткаан.

«Шынын» номчукчулары анзы-бүрү амьдыралчы айтырлары солун дамчыштыр харылап бээрин дилеп, элзон хей чагааларны чөрүдүр турар. Анаа үме-килдээ «Айтырыңар—харылап берээл» деп чаа рубриканы бо чылын ажыткан.

Тыва АССР-ниң Социал хандырылга министрствө-нүң юрист-консултантыгы А. Б. ДАВААНЫҢ тайыл-бырын мында парладывыс.

Тывага калбак коллективиза-ция 1948 чылдан сөггаар бол-ган. Тывага 1939 чылда турган чамдык МЧАЭ-тер колхозче шилчөөн, а оон соонда совхоз болган. Бо таварыкта, ми-чаардыг МЧАЭ кегичүгү тур-ган колхозчулар кижилер сөгү ажалчыны апарганда, оларын ажал стажын 1939 чылдан өгөлөн санаар.

РСФСР-нин социал ханды-рылга органынын практик-тиздигин алган көргө, колхоз-чулун өскө колхозтарга үк-төд чокка ажалдан чөраанын баш стажка кирип санап турар. Колхозчулун Совет Армия-нын Шери-Далай Флөдунг шөригнин ижинки болган ки-зыгаар шөригнин албанын өрт-тирн турган үеин ажал ста-жыга санаар. Ол мыккан со-ңу-даа болду.

